

ROGER BENITO JULIÀ*

***LES EXPULSIONS D'ALCAVOTS, TAFURERS I VAGABUNDS
A BARCELONA (1401-1469)***

ABSTRACT

This article studies the expulsions of pimps, gamblers and wanderers in Barcelona, between years 1401-1469. We use the municipal ordinances and the expulsions orders made by the city council. With this data we can know the social circumstances of the expelled ones. For this purpose we reviewed the legislation prior to the fifteenth century in order to better explain the issue and we have studied is happening in other cities.

INTRODUCCIÓ

Conèixer els estaments més baixos de la societat medieval és difícil. No posseïm fonts primàries de marginats, contrets o en el nostre cas dels bandejats de la ciutat de Barcelona. Les fonts que utilitzem sempre vénen del poder. En el present article parlarem dels bandejaments d'alcavots, alcavotes, tafurs i vagabunds de la ciutat de Barcelona entre els anys 1401 i 1469. Els bans d'expulsió no segueixen un ordre continuat sinó que existeixen certs buits: entre els anys 1404-1414, 1415-1426 i 1430-1432. A partir d'aquest any la informació és contínua fins l'any 1469 on s'estronquen les crides fins l'any 1517. Per a tenir una visió més general hem analitzat què succeïa a d'altres ciutats, com Lleida, Castelló o València.

* Llicenciat en història. Actualment realitzant la tesi doctoral sobre la prostitució a la Barcelona Medieval. Adreça electrònica: avolsfembres@gmail.com

Abans de les crides del segle XV tant Alfons III a les Corts de Montblanc (1333) com Pere el Cerimoniós a les Corts de Perpinyà (1351), ja havien legislat sobre els bandejaments. No es deia clarament sobre qui es podia aplicar, i es deixava en mans dels oficials reials.¹

Tot i no tenir una sèrie contínua, a través dels bans d'expulsió, podem conèixer millor els aspectes socials i els models de vida dels foragitats. De vegades les crides ens donen dades de l'expulsat. Per exemple: el seu lloc d'origen, la seva situació social, o si explotava cap prostituta. Abans del 1391, el Consell de Cent ja feia expulsions d'alcajots:

*“Item han ordenat que per demà, tot dia, isquin de fora la ciutat tots los alcavots e aquell i aquelles qui de demà avant hic seran trobats, seran scobats per la ciutat ab grans assots e encara tota vegada que seran trobats de demà avant.”*²

Aquestes expulsions eren genèriques i no incloïen els noms dels expulsats. No serà fins el 1391 que el rei Joan atorgà a la ciutat un privilegi³ pel qual la ciutat farà publicar els noms dels expulsats pel crida de la ciutat.

Al privilegi de Joan I s'especifica que es poden expulsar alcavots, alcavotes, tafuriers, caps de tafureria i als homes que maten per diners. Es posà en pràctica el 1398 quan es publicà un ban genèric sense els noms dels expulsats. El vint-i-dos de novembre de 1401 es feu el primer ban d'expulsió on s'incloïen els noms dels bandejats. A partir d'aquí i fins el 1469 trobem una sèrie de personatges (mitjancers, meuques, tafurs, rodamóns) que són els que analitzarem al present article.⁴

ELS ALCAVOTS I LES ALCAVOTES

L'alcajot era la persona que explotava a una dona per obtenir-ne uns guanys. Es tractava en definitiva d'un proxeneta. A la Barcelona del segle XV se'l considerava il·legal, en contraposició a l'hostaler de bordell. Tènicament no hi havien diferències entre l'alcajot i l'hostaler de bordell. Tots dos explotaven meuques per obtenir-ne uns guanys. La diferència era que l'hostaler treballa a un lloc fix (el bordell) i el mitjancer no, tot i que intentava infiltrar les prostitutes per treballar al bordell. El prostíbul al ser de titularitat municipal era controlat pel Consell de Cent

1. *Constitucions de Catalunya*. Llibre IX. Tit. XXXI. Cap. XXI i Cap XXVIII. Generalitat: Barcelona, 1995.

2. Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (= AHCB): Consell de Cent, Llibre del Consell de Cent I, fol 26v. (Any 1302).

3. Arxiu de la Corona d'Aragó (= ACA), Registres de Cancelleria, 1844, fol. 184r. Hem inclòs el document a l'apèndix documental.

4. Veure Quadre 1.

que el llogava a qui el volgués regentar. La prostitució del bordell era una “indústria cívica” que ajudava a evitar mals majors.⁵ L'alcavot era il·legal perquè treballava fora del bordell i la ciutat no en treia cap benefici. El mitjancer torba la societat perquè estava fora de la llei.

El Llibre del Consell de Cent defineix als alcavots com:

“E és entès per alcavot tot hom qui tenga fembres públiques e qui viua dels pecats d'aquelles.”⁶

Anteriorment el rei Pere III va legislar sobre els alcavots a la Cort de Lleida de 1375. Aquests s'aprofitaven de les prostitutes que abandonaven el bordell i les explotaven fora d'aquest:

“Item, que per çò que las ditas fembras vils, e puix francament puxan quant se vullan dels dits bordells exir, e no hajan per força aturar, ordenam, e statuim, que algun hom de qual-sevol conditio sie, no gos fer amiga, ne apropiari assi mateix alguna de las ditas fembras, tenint aquella en bordell, ne en hostel, com no sie legut a algu, fer propri de la cosa comuna. E que si algu serà trobat, qui fembra de bordell tinga, ne de son mal guany visca, tantost sie per la ciutat, vila o loc hon aytal malefici perpetrara, scobat, e açotat, axí com alcavot public, e de qui exillat, hon si apres serà trobat, sie penjat per lo coll en guysa que muyra, sens tota gracia, e merce, e que algun official no puga mudar aquesta pena en altra, ne ferne gratia, ne remissió gratiosament, ne per diners.”⁷

Tant els alcavots com les alcavotes se'ls veia com un element negatiu de la societat medieval. El franciscà gironí Francesc Eiximenis creia que els mitjancers corrompien els matrimonis i feien multiplicar els adulteris amb el consegüent augment dels fills bastards, fruit d'unions adúlteres:

“Per zel encara dels matrimonis, e en llur favor, deuen ésser gitats de les comunitats aquells qui procuren divorcis e separacions de marit i muller, així com són alcavots o alcavotes, qui procuren adulteris per los quals són violats los matrimonis e los hòmens molt damnificats, en quant alguns ne lleixen llurs mullers e van a les entranyes; e per consegüent, és interès de legítima generació d'infants legítims.”⁸

El testament de Consellers de l'any 1373 també recollia els abusos dels alcavots vers les prostitutes:

5. Aquests mals majors eren l'adulteri, la sodomia, l'onanisme...

6. AHCB, Consell de Cent, Llibre del Consell de Cent I, fol 26v. (Any 1302).

7. *Cortes de los antiguos reinos de Aragón y de Valencia y principado de Cataluña*, Tomo III: Cortes de Cataluña III (1368-1375). Real Academia de la Historia: Madrid, 1900, p. 305.

8. F. EIXIMENIS, *Lo Crestià*. Edicions 62 (MOLC): Barcelona, 1983, p. 214.

*“Item, com en los bordells de la dita ciutat haia alguns alcavots qui fan moltes forces desproporcionades en les fembres, paguen per lits e per cases gran quantitat de diners de que-s fan per carta de comanda. Que sien membrats los consellers esdevenidors que per via de ban façen ordinació que-l los dits alcavots negun no gosàs pendre aytal carta de comanda.”*⁹

Entre les crides dels anys 1401 i 1469 trobem 550 alcavots i 77 alcavotes bandejats. També trobem 6 alcavots que també són tafurers i 4 mitjancers que se'ls considera tafurs i vagabunds.¹⁰

Molts mitjancers alcavotejaven per arrodonir els seus ingressos. Algunes de les crides incloïen l'ofici de l'alcavot o de l'alcavota. Trobem barbers (32), sastres (15), sabaters (12), paraires (9), ferrers (8), pellicers (6), escrivents (6) entre d'altres. També hi han cinc alcavotes que són hostaleres.¹¹

Els proxenetes no actuaven sempre a la mateixa ciutat sinó que anaven voltant ciutat per ciutat fins que eren expulsats. Coneixem el lloc d'origen de 157 alcavots. Destaquen els procedents de València (31), Castella (19), Aragó (6), Gascunya (6), Perpinyà (6), Girona (5), Lleida (5). Trobem alcavots de llocs molt allunyats de la ciutat: de Galícia (4), Jerez (4), Portugal (2) o Sardenya (2).¹² De les alcavotes només en coneixem l'origen de vuit de les expulsades. Destaquem a l'alcavota Tomasa que ve de Nàpols, a Isabel que ve de Portugal o Elionor i Andreua que venien de Sardenya.¹³

Les crides de vegades ens donen altre tipus d'informació sobre els alcavots i les alcavotes. En trobem d'alguns que tenen relació amb el rei. Per exemple l'alcavot Guillemó que està al servei del rei¹⁴ o Miquel Navarro que és de la vegueria del rei.¹⁵ Hem localitzat a vuit conversos que es dediquen a ser mitjancers: Bonanat Subirats, Marqués, Ausiàs Plà, Jaume Baluser, Alenya, Pere Casafranca, Pere Bugarrell i Jaume Moia.¹⁶ També trobem entre les crides al teixidor Joan Rei, menor de dies que

9. AHCB, Consellers, Testaments de Consellers, 1C-XVII-1, fol. 20v. Els testaments de Consellers eren uns textos amb assumptes per solucionar, que deixaven els Consellers sortints als Consellers entrants.

10. Veure Quadre 2.

11. Veure Quadre 6.

12. Veure Quadre 3.

13. Veure Quadre 4.

14. 1403, novembre, 5. (Les dates són les de la publicació de la crida. Veure Quadre 1).

15. 1427, novembre, 28.

16. 1434, juliol, 22 / 1435, octubre, 1 / 1437, juliol, 6 (foren expulsats Ausiàs Plà i Jaume Baluser) / 1441, agost, 22 / 1444, juliol, 9 / 1445, novembre, 9 i 1450, juliol, 4 (Pere Bugarrell) / 1451, juliol, 17.

es dedica a l'alcavoteria.¹⁷ Altres alcavots eren ciutadans de Barcelona, és el cas de: Antoni Sabater, el guardià Joan Garcia o el tintorer Antoni Jordà.¹⁸

Algunes esclaves es dedicaven a ser alcavotes, per a poder pagar la talla i aconseguir així la seva llibertat. El Consell de Cent ja ho havia advertit l'any 1414:

*“Ara oiats tot hom, generalment per manament del honorable batle de Barcelona, ordonaren los consillers e promens dela dita ciutat per esquivar e fer cessar les grans desonestats, e leig peccat de carnalitat qui d'algun temps ençà se sagueixen e per algunes e algues si so senen en la dita ciutat e terretori d'aquella, per rahó de les esclaves qui per lurs senyors o dones son dades, o atorgades a grans desmoderades talles. Com les dites esclaves per tal que pusquen pagar les dites talles, abandonen lurs cossos al dit peccat de carnalitat per tanere quest o guany.”*¹⁹

Trobem múltiples situacions d'aquestes esclaves. Algunes havien estat redimides com Maria qui era antiga esclava d'en Magret, Na Maria antiga esclava d'en Pere Ferrer qui fou porter del senyor rei o Caterina que havia estat esclava d'en Roig.²⁰ Hi havia alcavotes que encara eren esclaves com Francesca, Margarita o Àgata “la geperuda” la qual era esclava de mossèn Relat.²¹

Algunes havien pogut abandonar la condició d'esclava, convertint-se en llibertes, com Maria que s'havia casat amb el bastaix Luna.²²

Torbem alcavotes que estaven casades com Na Francesqueta muller d'Antoni Granell, teixidor de lli.²³ També es bandejen a dues alcavotes vídues, com Margarida foragitada el juliol de 1454 o Joana Satorra, expulsada el novembre de 1462. Segurament aquestes dones s'havien vist obligades a fer de mitjanceres a la mort del seu marit. Entre les alcavotes trobem les amigues o amigades, o sigui amants. Les crides ens mostren alguns exemples: Caterina “la moriscada” era amiga d'en Bages, o Francina amiga de Pedro Alberó i Caterina com a amiga o muller d'en Bernat Magret.²⁴

Com a càstig els alcavots i alcavotes eren passejats damunt d'un ase, mentre eren assotats amb el tors nu. Era la mateixa pena que s'aplicava abans del privilegi de Joan I. Posteriorment i, en virtut del privilegi, se'ls expulsava, de la ciutat de Barcelona i els seus termes, per diversos anys. La quantitat era variable segons cada cas.

17. 1439, juliol, 11.

18. Els dos primers expulsats el 26 de novembre de 1402 i el tercer expulsat el novembre de 1403.

19. AHCB, Consell de Cent, Registre d'ordinacions, 1B-IV-4, fol. 5v.

20. Expulsades a les crides de 1401, novembre, 22, 1402, novembre, 26 i 1460, novembre, 19.

21. 1427, novembre, 28 / 1436, juliol, 28 / 1459, novembre, 29.

22. 1452, novembre, 20.

23. 1435, octubre, 1.

24. 1459, novembre, 29 / 1451, novembre, 27 / 1429, juliol, 9.

A la ciutat de Lleida, Ferran I, promulgà unes ordinations on s'aplicava la mateixa pena als alcavots i prostitutes i s'expulsaven als alcavots de la ciutat:

*“Primerament que tot hom alcavot que tingue fembra, que per huy tot dia haien buydat la ciutat, sots pena de esser bé açotat. Item que alguna fembra pública no gos acollir algun alcavot, sots pena de ésser açotada [...] si algu sera trobat que fembra de bordell tingue de son mal guany visque, que tant tost sie de la ciutat, axi com a alcavot publich de aquella exelat.”*²⁵

A Barcelona hem localitzat penes que anaven des d'un any fins als cinquanta als que fou condemnada l'alcavota-esclava Àgata “la geperuda”.²⁶ Si seguim les crides estudiades podem veure que les penes imposades a les alcavotes eren més altes que no pas a les dels alcavots. Les crides indicaven si el bandejat o la bandejada tenien dret a perdó o vènia. La majoria eren sense dret a vènia. Els oficials reials eren els que executaven les penes i vetllar per a que els alcavots no tornessin. Al llarg del segle XIV ja es legislà sobre els oficials. Carreras Candi explica que el veguer l'any 1330 tenia nou *capitis scubiarum*. Quatre anys després el rei Pere III els reduí a dos. Aquests oficials s'ocupaven tant de les cases de joc com de l'ordre públic en general (alcavots, prostitutes...). A aquests se'ls prohibí, l'any 1363, tenir meretrius, cases de joc o ésser alcavots.²⁷ Però sembla que els oficials no en feren gaire cas. Joan I l'any 1387 prohibí que els oficials reials tinguessin cap mena de relació amb les àvols fembres:

*“Per esquivar peccats e vicis mals los quals se pertanyen mills guardar a la reyal magestat que a altres persones, e per clar e bon eximpli, a nostres servidors és sotmeses: volem e ordinam que tot hom, de qualque condició sia, o estament qui de nostra casa de la reyna e de tots nostres infants seran no gosen tenir fembra o fembres en bordell: e siu fan que de present sien dampnats de carta de ració e sien foragitats de nostra casa e mercè, e de dita reyna, e infants donant poder als escrivans de ració de casa nostra. De la reyna e dels dits infants e amant-los expressament que de present que sapien algú o alguns qui fembre en lo dit bordell tindran que-ls hagen per ras de la dita carta de ració sens esperar altre manament nostre e de la dita reyna e infants.”*²⁸

25. Citat per J. VILLANUEVA, *Viage literario a las iglesias de España*. XVII. Imprenta Real: Madrid, 1851, p. 253. El document és datat el 8 d'octubre de 1414.

26. 1459, novembre, 29.

27. F. CARRERAS CANDI, *Geografía General de Catalunya*. Establiment Editorial Albert Martín: Barcelona, 1910, p. 581-582.

28. P. DE BOFARULL Y MASCARÓ, *CODOIN ACA* (Tom VI). Barcelona: 1850, p. 392. Al marge esquerre es pot llegir “Colección inter. Ordinations de la Cort del Senyor Rei de Aragó. Fol. 179.”

Els condemnats podien presentar una súplica per a poder obtenir el perdó de les autoritats. És el cas de Mateu Talladell i la seva muller, que demanen clemència al Consell perquè havien estat bandejats per alcavots per deu anys. Presentaren la súplica el 28 de novembre de 1415:

*“A vosaltres molt honorables e de gran saviesa Consellers e Consell general de la ciutat de Barcelona humilment suplicant exposen en Matheu Talladell e na companya muller sua dients que per vosaltres dits honorables consellers e es eser determenat que los dits marit e muller sien exellats de la dita ciutat a X anys per çò com sedui que per informació es estat trobat ells ésser alcavots e la dita informatio sia esada donada per malivols e envegesos dels dits marit e muller e cessa ésser ver ells han comés lo dit crim e en açò veres grans savisses son estades de rebudes com si sabessets ans fos dat emenent la veritat del dit fet la dita condepnació no fora en la forma que es estada provehida, per çò los dits marit e muller humilment supliquen que placia a vostra gran saviesa, de informar e saber la veritat del dit fet e sabuda aquella e la qualitat de les desposants contra los dits suplicants e los ell de aquells vos placia la dita sentència revocar e resunir los dits marit e muller en lo primer e per tant axí en la forma com en la habitació de la dita ciutat. E en açò senyors molts honorables honorables, forets justícia la qua los dits suplicadors vos resposta e gratia.”*²⁹

Si els bandejats se'ls tornava a trobar a la ciutat, o als seus territoris, se'ls exiliava a l'illa Sardenya per deu anys. Finalment si, després d'aquest exili, se'ls tornava a trobar a la ciutat els condemnats “sien penjats per lo coll en tal guisa que naturalment muyren”.³⁰ El dietari de la ciutat ens informa del cas de l'alcavot valencià Guillem Lobeck. El 15 de març de 1442, fou penjat la segona vegada que se'l trobà a la ciutat, a la vila de Sant Boi.³¹ El seu cadàver fou entregat als metges i barbers per a que poguessin estudiar-ne l'anatomia:

“Lo dit XV die del mes de Març fou penjat en aquesta ciutat un hom valencià appellat G. Lobeck, lo qual fou perpetualment bandeiât per alcavot que si tornava dins la ciutat o sos termens que fos escobat. E après si hi era trobat que fos penjat per lo coll en tal forma que naturalment morís. E dins lo primer bandejament fou atrobat dins la ciutat e per çò fou pres e escobat. E despuys dins lo segon bandejament çò és digmenja propassat dins la vila de Sant Boy e en alou de mossèn Joan Torrelles, senyor de la casa del Puig, qui és dins los dits termens, lo dit home fou trobat e pres per lo honorable mossenyor Bernat Margarit, cavaller, veguer de Barchinona e lo die de vuy fou penjat sens que noy calgue altre juy de prohomens car ja eren estats fets per ells los dits bandejaments segons lo dit privilegi e us de aquell. E fort poch

29. AHCB, Consellers, Miscel·lània 1C-V-13/1, fol. 4.

30. Aquesta fórmula apareix a la majoria de les crides. Veure la crida de 1435 de l'apèndix documental.

31. Aquesta vila formava part del territori de la ciutat de Barcelona.

*après que lo dit home fou penjat e fou liurat als metges e barbes a instància lur per çò que de aquell en fabessen nothomia.*³²

Les autoritats no seguiren al peu de la lletra el privilegi atorgat pel rei Joan. Lobeck fou penjat el segon cop que fou trobat. Però sembla que això no importà a ningú.

L'astúcia era freqüent i a voltes era descoberta. Cília Font fou bandejada el 8 d'octubre de 1453 per alcavota i condemnada a vint anys d'exili. Els Consellers sortints d'aquell any deixen una nota al testament de Consellers per als consellers entrants. S'explicava que la dita bandejada estava a Barcelona dient que havia obtingut el perdó del regent de la vegueria:

"Item és posat en memorial que una dona appellada Silia Font és estada foragitada per alcavota per cert temps però no obstant lo dit foragitament, ella stà en Barchinona pretenent que ha obtenguda remissió del honorable regent la vagueria que és gran periudici del privilegi de la ciutat car sa tals remissions se són es serven lo dit privilegi serà tot perterra, e misser Pere Vicens e misser Arnau dez Mas e misser Pere Ledó ensemps ab lo concell de XXX delliberaren que tal remissió no obstane que la dita na Font devie ésser expellida de la dita ciutat e axí ho fa lo dit privilegi per çò és necessari que los honorables consellers deprop esdevenidors entenguen en per tornar totes les dites coses a loch."³³

Les crides ens donen dades de les dones que exploten els alcavots i les alcavotes. A voltes diuen a quina zona de la ciutat actuen, com Francina "la morisca", -procedent de València- que actuava entre mur i mur, al Portal de Trenta Claus i al Portal de la Drassana.³⁴ També trobem una prostituta cantonera, la valenciana Violant que treballava pel mitjancer Alenya.³⁵ Alguns alcavots intentaven introduir les seves dones als bordells oficials de la ciutat: la Volta d'en Torre, Viladalls i el Canyet.³⁶ Com ja hem dit, aquests bordells eren propietat del Consell de Cent i eren arrendats a qui els volgués explotar. A mitjans del segle XV Ferrer de Gualbes i Elionor Terré, cunyada seva, controlaven els bordells de la Volta d'en Torre i de Viladalls, junt amb Joan de Camós i Narcís Mugull.³⁷ Aquests dos bordells eren els que tenien més activitat a la ciutat. localitzem 139 dones, treballant per un alcavot, a la Volta d'en

32. *Dietari del Antich Consell Barceloní*. Vol. I (I-IX). Henrich i cia: Barcelona, 1892. 1442, març, 15 correspon al volum IX.

33. AHCB, Consellers, Testaments de Consellers, 1C-XVII-4, fol. 11r.

34. Aquesta dona treballava per l'alcavot Jaume Corral, expulsat el juliol de 1451.

35. Expulsat el 22 d'agost de 1441.

36. Tots tres bordells eren prop de les muralles: els dos primers a la Rambla i l'últim prop del Portal de Sant Daniel.

37. AHCB, Consell de Cent, *Diversorum* 1B-XV-4, fol. 257r. / Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (= AHPB), Antoni d'Illes, 128/5, s. f. (1448, gener, 29).

Torre, 67 a Viladalls i només 14 al bordell del Canyet. A més aquest últim sembla que va tenir una vida curta ja que l'hem datat entre els anys 1444 i 1457. Pel que fa a les dones que explotaven les alcavotes, quatre en total, totes apareixen explotant sexualment les seves respectives filles: Manuela (peixatera), Caterina Farrera “la vi-driera”, Eulàlia Batlle i Catherina “la moriscada”.³⁸

Moltes de les prostitutes, tal com hem dit amb els alcavots, eren forasteres. Hem localitzat 467 dones explotades pels alcavots de les quals en coneixem l'origen de 234.³⁹ Destaca sobretot València (43), Aragó (15), Castella (14), Viscaia (13), Sevilla i Sicília (11). Algunes venien de molt lluny com Nàpols (8), Anna i Isabel-la que venien de Grècia o Caterina que venia de Venècia.

UNA MICA MÉS ENLLÀ DE LES CRIDES CONTRA ELS ALCAVOTS

De vegades la documentació ens permet estirar una mica més el fil i saber una mica més la vida dels alcavots. Tractarem els casos de Pere Bugarrell i Diego de Salines.

Pere Bugarrell, com ja hem apuntat, era un alcavot convers. Era tot un veterà ja que l'expulsaren dos cops de la ciutat de Barcelona. El primer el 19 de novembre de 1445, mentre explotava a Damiatà de Sicília al bordell de Viladalls, per un espai de deu anys. El segon cinc anys més tard el 4 de juliol. A aquesta crida ja havia canviat de bagassa ja que tenia a Esperança de Gandia al mateix bordell. La pena per aquesta segona enxampada fou molt més alta: vint-i-cinc anys. Ambdues penes foren imposades sense esperança de vènia.

El vint-i-cinc de setembre de 1454 localitzem a Pere Bugarrell a València.⁴⁰ Com ja hem dit era normal que els alcavots vaguessin per diverses ciutats. El document ens aporta noves dades sobre el mitjancer. A València continuà les seves activitats de mitjancer i treballava de juponer: “[...] *era pres per lo justícia criminal un malvat home appellat Pere Bugarrell, juponer, alcavot públich e freqüentador de tavernes e bordells [...]*” Fou capturat pel justícia criminal⁴¹ de la ciutat i fou condemnat per blasfemar contra “*Nostre Senyor Déu e la gloriosa Verge Maria*”. Per això fou assotat per la ciutat amb un clau a la llengua, exposat al costell i bandejat perpètuament de la ciutat de València i dels seus termes. El document conclou:

38. 1457, novembre, 22 / Caterina Farrera i Eulàlia Batlle 1459, juny, 27/1459, novembre, 29.

39. Veure Quadre 5.

40. A. RUBIO VELA, *Epistolari de la València Medieval*. Vol. II. Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Barcelona, 1998, p. 345. Les cites següents són del mateix llibre.

41. El justícia criminal era l'oficial encarregat de les causes, civils i criminals de la ciutat de València, veure: J. SANCHIS SIVERA, *Vida íntima de los valencianos en la época foral*. Aitana: Alicante, 1993, p. 84.

“Veritat és que los mèrits del dit Bugarell mereixen molt major e més dura pena; lo dit consell, emperò, s’i ha volgut haver més humanament que rigorosa.”

Aquesta pena és semblant a les aplicades a Barcelona contra els blasfemadors:

“Ordonaren e statuiren que no sia lícit a qualsevol persona de qualsevol ley, stament o condició sie, axí com la per tots drets divinals e espirituals, e per les dites consititucions e actes de Cort, és vedat e prohibit e inhibit blasfemar, renegar, despitar o vilment e lege, jurar nostre Senyor Déu, la sagrada Verge Maria e los scrits e sants del paradís, sots pena o ban per la primera vegada de star VIII jors en la presó menjant solament pa e aygua. E si continuant llur culpa toneran altre vegada renegació, jurar segons dessús és dit sens tota mercè, seran assotats per la ciutat ab un graffi en la lengua.”⁴²

Un any després de ser bandejat de València, el dinou de juny de 1455, Bugarell presentà una súplica al Consell barceloní el dia dinou de juny, suposem per a tornar entrar a la ciutat:

“E l’altra supplicació era d’en Pere Bugarell, qui era estat gitat de la dita ciutat per alcavot de contraria matèria de çò que era acusat les quals supplicacions foren lestes en lo present concell.”⁴³

El Consell desestimà la súplica de Bugarell degut a que ja havia estat exiliat per alcavot en el passat i havia reincidit:

“E axí mateix sia repel·lida la supplicació donada per part del dit Pere Bugarell, attès maiorment qui ja altre vegada era estat exellat per alcavot. E era stat reduhit e tornat. E après tornà en lo dit offici d’alcavot.”⁴⁴

A partir d’aquí perdem la pista de Pere Bugarell, tot i que podem gosar dir que marxà a una altra ciutat a seguir amb els seus afers.

Diego de Salines fou expulsat el 1445 a la mateixa crida que Pere Bugarell. La crida ens dona poca informació de l’alcavot: explotava la meuca de nom “la bastarda d’Heredia” al bordell de la Volta d’en Torre. Fou condemnat a vuit anys sense esperança de vènia.

Gràcies a una enquesta del març de 1443⁴⁵ coneixem una mica més bé al dit alcavot. L’enquesta fou feta pel llicenciat en lleis Bartomeu Argullós, per comissió del governador de Catalunya. Se’ns diu al document que Diego de Salines era mariner,

42. AHCB, Consell de Cent, Registre d’Ordinacions, 1B-IV-10, fol. 35r. El document és de 1473.

43. AHCB, Consell de Cent, Registre de Deliberacions 1B-II-9, fol. 145v.

44. Id. fol. 146v.

45. ACA, Processos en Quart 1443. Les cites següents corresponen al mateix document.

procedent de Cardona i que vivia al hostal (bordell) del Canyet també dit l'hostal d'en Sala. També tenim notícia que Diego havia tingut dones al bordell però la última l'havia acomiadat abans de Nadal:

“Interrogat si ell depós e tots té fembra neguna al bordell del Canyet. E dix que bé n’hi ha tenguda emperò que ja li ha dat comiat.

Interrogat quant temps ha que ha dat comiat. E dix que n’os sab per sa fe. Emperò que creu que abans de Nadal.”

A l'enquesta s'acusa a Diego d'haver apallissat, la setmana de Carnestoltes, a Joana “la grega” bagassa del bordell. Les investigacions apuntaven també a un jove pescador dit Antonet. Aquest sembla que robà a Joana una cota i una llança de Jerez. Els testimonis (Martí d’Osca, Esteve Fabre i l’agutzir del Portal de Sant Daniel) afirmaren que Antoni, dormí amb Joana. Declarà Martí d’Osca:

“Interrogat s[i] [ell] depós e res s[ab] ni ha hoyt d[i]r que algú hage batuda la dita Johana la semp[ana] de Carnestoltes abans. E dix que res ha hoyt dir a la dita Johana a altres ffembres del bordell del Canyet que un jove appellat Anthonet lo Paschador la haia batuda e li havia levada una roba de home e una lança de Xerex.”

Les batusses fetes per joves a bagasses solien ésser freqüents en el món de la prostitució. Així ho demostra l'estudi de Rossiaud, tractant de les ciutats del sud de França i l'article de Viciano parlant del bordell i la prostitució a Castelló de la Plana.⁴⁶

El cas no s'esclarí i quedà tancat. Posteriorment com hem dit Diego de Salines fou bandejat de la ciutat ja que continuà la seva vida de mitjancer.

ELS TAFURERS I ELS VAGABUNDS

El govern municipal apart d'expulsar als mitjancers sexuals, també aplicà el privilegi de Joan I contra els tafurs i els vagabunds. Els tafurs eren jugadors d'ofici i es considerava als vagabunds com a gent indesitjable sense ofici ni benefici. El Consell de Cent emeté bans i regulacions contra els tafurers i vagabunds al llarg del segle XIV.

46. J. ROSSIAUD, *La prostitución en el medievo*. Ariel: Barcelona, 1986; P. VICIANO, “El bordell dels prohoms. El control municipal de la prostitució al Castelló del Segle XV” *Anuario de Estudios Medievales*. 35/1. 2005, pp. 327-358.

L'any 1383 el rei Joan suprimí les tafureries dels ciutadans de Barcelona, sembla que sense gaire efectivitat.⁴⁷ Per això fou promulgat un nou capítol pel rei Ferran l'any 1413 a la Cort de Barcelona. Al capítol III s'estableix que no es podia jugar a dintre cases, o habitacions, ords, vergers, o altres locs separats no gos, o presumesca jugar joc de daus en alguna manera. Qui ho fes, seria multat amb cinc-cents sous, cada cop. Al capítol trenta-set de la mateixa cort es prohibia que els oficials reials “*tenir, sostenir o permetre tafureria en ciutat, vila, castell o loc.*”⁴⁸ El mateix rei a les ordinations de Lleida prohibeix el joc. Exceptua el joc de ballesta, els escacs entre d'altres. La pena per incomplir-ho eren seixanta sous o bé seixanta assots dats a la Plaça de la Paeria:

*“Item que neguna persona de qualsevol ley, estament o condicio sia no gos jugar a alguna natura de joch, exceptat joch de balesta, e esquachs, de fardo vel alfardo, dart, o lança, e qui contrafara LX sous li costara per cascuna vegada o LX açots los quals li seran dats en la Plaça de la Paeria sens tota mercè.”*⁴⁹

Els jocs prohibits eren els que l'atzar hi contribuïa notablement. Sobretot els daus i els naips. Eren permesos els jocs de destresa física, com la ballesta, les justes o el joc de pilota al frontó.⁵⁰ També es potenciaven els jocs d'estratègia com els escacs.

El botxí de Barcelona tenia taulell de joc legal, que li fou retirat el 1467. A canvi li fou atorgada una paga de 15 lliures anuals per no tenir-lo.⁵¹ El joc i les cases de joc (tafureries) estaven prohibides pel Consell de Cent i com hem dit pel rei. El problema per al govern barceloní era que les discussions que ocasionaven les juguesques a voltes finalitzaven en bregues o fins i tot en morts.

Pel que fa als vagabunds i els homes ociosos, Francesc Eiximenis explica que tothom ha de tenir la seva funció dins de la societat:

“Per raó d'açò nos ensenyaren los antics que en neguna comunita negú no fos ociós. [...] Hom ociós no aprofita a si ne a la comunitat, e lleixa perdre sa heretat, e despèn lo seu e res no aprofita, ne guanya per si ne per sos infants ni per altre. Hom ociós tostemp pensa mal, tostemp diu mal, tostemp fa mal, e provoca los altres a mal. [...] Los altres, si es vol sien orbs, e sens punys, o sens peus, o llebrosos, o en quina que manera sia afollat, tots deuen entendre en qualque ocupació. Car los cecs poden entendre a obres de mans, així com a tocar campanes o menar manxes als ferrers o en qualque altre exercici honest; los espunyats poden

47. F. CARRERAS CANDI, *op. cit.*, p. 582.

48. *Constitucions de Catalunya*. Llibre IX. Tit. XVI. Cap III. Barcelona: Generalitat, 1995.

49. J. VILLANUEVA, *op. cit.*, p. 253.

50. Aquest joc a Barcelona es jugava a la Plaça del Born.

51. F. CARRERAS CANDI; B. GUNYALONS BOU, *Rúbriques de Bruniquer* (Volum II). Ajuntament de Barcelona: Barcelona, 1913, p. 336.

*servir de anar, e poden ésser correus e portar càrrec al coll, o calcigar cuiram, o semblants coses. Aquells qui són sense peus poden ensenyar a infants, o a escriure, o a reendre a la plaça per les revenedores. Los llebrosos poden fer ço que los altres fan lla on estan, jatsia que no degen molt participar ab nengú, car llur malaltia és contagiosa e pren-se de un en altre.*⁵²

No va ser fins el 13 de setembre de 1402 que ens dona els primers noms a les crides. Hem localitzat entre els anys 1402 i 1464 diverses tipologies dels expulsats: “tafurer”, “tafurer i vagabund”, “vagabund, tafurer i apartador”, “alcavot i tafurer”, entre d’altres.⁵³ En total són expulsats 124.

Tot i que les crides contra tafurs i vagabunds són menors també ens donen dades sobre les seves circumstàncies. Hem trobat tafurs relacionats amb el poder com Joan Roger “camagrossa” que fou porter del senyor rei, o en Pere Badia fill d’en Badia olim de la vegueria.⁵⁴ Al igual que els alcavots hem trobat conversos que també foren expulsats per jugar: En Martinoy de Luna, en Francí, en Sermanyola i son fill i en Leonardico.⁵⁵ Per contra només hem trobat un sarraí lligat al món del joc: en Felipet anterior moro d’en Calafora.⁵⁶ Alguns dels tafurs són menors de dies, com el sastre Arnau Guillem (tafur i vagabund) o en Joanicó de edat de XV o XVI anys.⁵⁷

Les crides ens detallen poc els oficis de tafurers i vagabunds. Hem localitzat un sabater-tafur i diversos tafurers-vagabunds amb oficis: bastaix (1), mercer (2), mestre de cases (1), pintor (1), sabater (2) i un sastre. Alguns dels expulsats reincidien i tornaven a ser bandejats de la ciutat. És el cas de Joan “lo espunyat”, sentenciat el 21 de novembre de 1462 a 15 anys, que fou expulsat dos anys després i tornat a sentenciar a 15 anys d’exili. Un altre exemple és el de Francí foragitat el 1442 i sentenciat a 3 anys i posteriorment (l’any 1444) fou condemnat a cinquanta anys. Els dos casos ens donen una idea del control de les autoritats municipals sobre les expulsions.

Ésser tafur no volia dir que no poguessin explotar a dones per a treure’n guanys. És el cas de l’espunyat Antoni Campana, Berdaxí i Lluís Desplà que explotaven respectivament a Maria, Isabel i Violant.⁵⁸ El binomi “alcavot-tafurer” es repeteix en 6 ocasions: Antoni, Bedenes, Joan de Cubells, Joanicó “l’esguerrat”, Gonçalvo “lo coxo” i Pere Spiral.

A la crida del vint-i-dos de novembre de 1457 trobem dos tafurs que són “ficador de daus” i “metedor de mal dau”: en Ganxet i en Ramonet. També trobem que

52. F. EIXIMENIS, *Regiment de la cosa pública*. Editorial Barcino: Barcelona, 1927, p. 129 i ss.

53. Veure Quadre 2.

54. 1402, setembre, 13 / 1462, novembre, 21.

55. 1427, novembre, 28 / 1444, novembre, 13 / Pare i fill: 1445, juliol, 9 / 1445, novembre, 19.

56. 1462, novembre, 21.

57. 1439, juliol, 11 / 1445, novembre, 19.

58. 1434, juliol, 22.

el tafur i rodamón Lluís March⁵⁹ era punxó i “*movedor de bregues*”. Aquests eren els perills dels jugadors: intentar guanyar fraudulentament i que degut a aquests fraus s’esdevinguessin bregues. La reina Maria, dirigint-se al sotsbatlle de Barcelona ho explica:

“[...] *tafurers e qui ab daus falsos se forcen buydae les bosses e despullar la roba a molts mesquins e finalment agabelladors, e qui de moure bregues e baralles fan offici [...]*”⁶⁰

Coneixem l’origen de 22 dels jugadors expulsats. Provenien d’Aragó i Gascunya (4), Balaguer, Castella, Lleida i València (2) i Ejea, Múrcia, Perpinyà, Pina de Ebro, Pontós i Sant Andreu (1). Dels vagabunds en coneixem l’origen de dos: un de Mallorca i un de Sicília.

Les crides no diuen de gaires llocs on es jugava: a la Ribera, la Plaça dels Bergants i el Carrer Sant Pau, però creiem que n’hi havia molts més. Hem de tenir amb compte que per muntar un taulell per a jugar a daus no es necessitava una infraestructura molt complexa, tal com ho descriu el capítol de Cort de Ferran I ja citat.

Les persones que renegaven o juraven per Déu eren expulsbandejades de la ciutat també, com és el cas de Johanicó, tafurer i renegador de Déu i Jacme “lo roig” expulsat per tafur, vagabund i jurador de Déu. Ja hem dit quina pena se’ls aplicava. És significatiu el testament de Consellers de l’any 1475 justifica les expulsions fetes a la ciutat:

“*Item sien atens los dits honorables esdevenidors consellers de tenir neta la ciutat de lochs e tafureries, juradors e blasfemadors de Déu.*”⁶¹

A un document dirigit a la ciutat de Lleida per part del rei Joan I, es diu que per a que les bones costumes no sien ensutzades es foragitaran de la ciutat als alcavots, dones públiques de fora del bordell. També als tafurs aquells qui jugant o tinents taulers e daus fan offici de joch o tafuraria.⁶²

Era freqüent que la ciutat organitzés enquestes per determinar si una persona blasfemava. Són els casos de Eulàlia, del carrer del Bot, de Clara, que vivia prop del dormidor dels Framenors,⁶³ Na Maria, esposa del mariner Joan Valls⁶⁴ o Gabriel Vilanova.⁶⁵

59. 1448, novembre, 26.

60. ACA, Registres de Cancelleria, 3129, fol. 152r. El document és de 1436.

61. AHCB, Consellers, Testaments de Consellers, 1C-XVII-5, fol. 6r.

62. ACA, Registres de Cancelleria, 2017, fol. 24v.

63. AHCB, Consellers, Miscel·lània, 1C-V-13 fols. 2r. i 6r. Ambdues estudiades per T. VINYOLES I VIDAL, “Unes notes sobre les marginades a Barcelona als segles XIV i XV” *Acta Medievalia*, Vol. 2. Universitat de Barcelona: Barcelona, 1981, pp. 107-132.

64. AHCB, Consell de Cent, Lletres comunes originals, 1B-X-22, fol. 18r.

65. AHCB, Consellers, Miscel·lània, 1C-V-13 fol. 15r.

CONCLUSIONS

Tal i com hem vist el Consell de Cent volia una ciutat sense desordres i sense gent de malviure. Les crides, tot i ser una font que emanen del poder, ens ajuden a entendre una mica més els bandejats de la ciutat.

S'expulsen molts més alcavots que no pas alcavotes. És sospitosos que les alcavotes que exploten dones directament s'aprofiten de les seves pròpies filles. Això ens fa creure que les alcavotes foragitades, en realitat, eren prostitutes. Els alcavots, alcavotes i prostitutes eren expulsats de la ciutat per mantenir el monopoli dels bordells, ja que, eren propietat del Consell de Cent. El govern els arrendava a famílies importants de Barcelona, com els Gualbes o els Terré. També veiem gràcies a les crides que després de l'expulsió dels jueus de la ciutat (1391) els conversos estaven molt vigilats. Per això s'indicava a les crides quan l'expulsat ho era i no s'indicava que fos cristià.

Les penes contra els mitjancers sexuals eren físiques. Consistien en passejar al bandejat en un ase, mentre era assotat. Penes molt semblants a d'altres ciutats com València o Lleida. L'aplicació de les penes a voltes era arbitrària, com hem vist en el cas de Guillem Lobeck. Els oficials s'implicaven amb prostitutes, explotant-les i esdevenint així alcavots. En ocasions els mitjancers tornaven a entrar a la ciutat i eren tornats a expulsar, cosa que ens indica el control real que tenien les autoritats.

Els alcavots eren, com hem pogut veure, uns rodamóns. Anaven de ciutat en ciutat aprofitant-se de les dones que poguessin explotar. De vegades els mitjancers sexuals treballaven en un altre ofici de forma paral·lela, i feien d'alcavots per arrodonir els seus ingressos. L'alcavot, Pere Bugarrell, n'és un bon exemple.

Era freqüent que els joves empressin la violència contra les meiques per a obtenir-ne favors sexuals. És el cas de Joana la grega, que és apallissada per algun client tal com hem exposat. La prostituta és la canalitzadora de la violència i els impulsos sexuals dels joves. Aquesta violència és freqüent a d'altres llocs com Castelló o altres ciutats europees.

Un dels altres objectius del govern municipal era mantenir neta la ciutat de jugadors i blasfemadors contra Déu. Existia la concepció que danyaven la pròpia ciutat. L'eufemisme de "tenir neta la ciutat" no és casual, ja que es creia que els blasfemadors *ensutzaven* (embrutaven) la ciutat.

Els tafurs que jugaven de forma il·legal, amb diners, eren expulsats de la ciutat per evitar bregues i baralles. Es diferenciaven entre jocs negatius i jocs positius. Els daus i els jocs de cartes són prohibits a la ciutat, degut a que s'hi juga amb diners. Es permeten altres jocs com els escacs o les competicions de ballesta ja que eren jocs d'enginy o de destresa. El control institucional volia ser tant estricte que s'obrien investigacions per a determinar si algú blasfema, amb ajuda dels veïns de l'acusat.

Els tafurs eren expulsats i al igual que els alcavots i passejats damunt d'un ase. Els qui blasfemaven se'ls passejava amb un clau o un garfi a la llengua, idèntic càstig que a la ciutat de València.

El govern municipal enlloc d'afrontar els problemes i buscar-hi solucions va treure's de sobre els elements discordants. Sempre segons els ulls morals de la ciutat.

Les reglamentacions contra alcavots, alcavotes, prostitutes, tafurs, vagabunds o blasfemadors eren freqüents a altres ciutats. Per això creiem que són models exportables a la resta de ciutats medievals dels regnes catalans.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Hem cregut convenient incloure dos documents per completar l'article. El primer és el privilegi donat pel rei Joan I per a l'expulsió d'alcavots, alcavotes, vagabunds i tafurers de la ciutat de Barcelona. El segon és una crida d'expulsió de la ciutat de Barcelona.

1390, agost, 8. Barcelona.

Privilegi de Joan I atorgat a la ciutat de Barcelona, que segons aquest, podrà foragitar a través dels oficials reials, el veguer, el batlle o els consellers de la dita ciutat tots els alcavots, alcavotes, vagabunds, caps de tafureria públiques, els qui roben o maten per diners. El document inclou les penes que se'ls imposaran al primer cop i per cada cop de reincidència d'aquests delictes.

A: ACA, Registres de Cancelleria, 1844, fol. 184r.

Civitatorum Barchinone

Johannes Dei gratia Rex Aragonum, ut fidelibus nostris vicario et baiulis Barchinona, et aliis quibuscumque officialibus nostris, presentibus et futuris salutem et dilectionem. Noverint quod inter alia capitula que noviter in dicta civitate Barchinone in modum privilegiorum concessimus dicte civitati cum carta nostra seu publico instrumento nostro, sigillo pendenti munito acto Barchinone, quintadecima die marcii, anno presenti, clauso que per Bartholomeum Sirvent protonotarium nostrum concessimus eidem civitate et consiliariis ac pro his hominibus capitulum seu privilegium seguens:

Ítem lo dit senyor volent dar loc a tota mundícia e puritat de la dita ciutat e esquivat les deshonestetats, inconvenients e mals qui-s segueixen per suggestions, tractaments e males obres de les persones dessús nomenades, atorgue perpetualment a la dita ciutat que els veguers i consellers d'aquella presents, e esdevenidors ab lo Consell de Trenta, ja ordonar ^{f. 184v} puxen foragitar perpetualment o a temps de la dita ciutat, totes persones que per informació sumària per ells reebuda, trobaran ésser alcavots o alcavotes, vagabunds, o caps de tafureria públichs, o qui roben o nafren per diners. E açò ab grans penes a ells imposadores per lo dit veguer ab consell dels consellers o de la major part d'aquells e exegidores e inflingidores per

los officials del dit senyor en la dita ciutat. Si en aquella tornaren o de aquella no eixien en lo terme d'ells donat de exit d'aquella e de aquelles no·ls puxe ésser feta remissió ne gràcia alguna. Salvat emperò que aquells qui·s tindran d'açò per agreviats puxen haver regrens una vegada tansolament als dits veguer e Consellers e al Consell de Cent, jurats los quals hi proveisquein segons que·ls parra ésser faedor. E sia entés ésser alcavots públichs tots aquells qui tenen o tindran fembres en lo bordell o en altra part de la ciutat ad questium e aquells e aquelles qui als hòmens atrassen e menen fembres per diners. E les vagabunds sien enteses hòmens no estants ab senyor qui no viuen de lur treball.

Datum Barchinone, octava die augusti anno a Nativitate Domini Millesimo CCC nonagesimo. Petrus Ça Calm.

1435, octubre, 1. Barcelona.

Crida feta per ordre de Guillem de Santcliment, veguer de barcelona, d'Igualada, del Vallès, de Moià i del Moianés, contra els alcavots, alcavotes i vagabunds de la ciutat de Barcelona. El document inclou les penes imposades als bandejats.

A: AHCB, Consell de Cent, Ordinacions especials, 1B-V-12, fol. 22r.

f. 22r. Die sabbati, prima octobris, anno a Nativitate Domini Millesimo CCCC^o tricesimo quinto fuit publicata preconitzacio sequens per Salvatore Conicadech, preconem publicum, dicte civitatis, cum duabus conrafilis per loca solita eiusdem civitatis.

Ara hoiats que·us fa assaber lo honorable Guillem de Santcliment, cavaller, veguer de Barchinona, de Agolada, e de Vallés, de Moyà e de Moyanés. Que com per bon estament de la ciutat de Barchinona, lo molt alt senyor en Johan de loabla memòria haie atorgat a la dita ciutat perpetualment privilegi e per lo molt il·lustre lo senyor rei n'Alfonso ara per la gràcia de Déu, regnant confirmat. Que reebuda informació per lo veguer de Barchinona e consellers e Consell de trenta de la dita ciutat puxen los dits veguer e consellers foragitat d'aquella ciutat ab imposicions de penes que no·ls puxen ésser remeses tots alcavots que tenguen àvols fembres e visquen del guany d'aquelles. E encare totes alcavotes. E axí matex tots tafurers e vagabunds qui no hagen renda ni estiguen ab senyor ni visquen⁶⁶ de lurs treballs. E més avant aquells qui naffren o maten homens per diners. E per sumària informació segons forma del dit privilegi reebuda per los dits honorables veguer, consellers e Consell de XXX, sien estats atrobats en al dita ciutat los devall escrits alcavots e vagabunds e qui viuen del quest d'àvols fembres los quals són aquests:

Alcavots.

Primerament Ffrancesquet Serella, valencià, qui té per amiga Abeleta, alcavot. Cabrera, lo valencià, qui té per amiga Constança de Cordova alies "de Sivilla", alcavot.

66. *Segueix ab treballs ratllat.*

Blay de Terragona, qui té Maria la vischaina, alcavot.
 Rodrigo de Moralles, castellà, que té Johaneta la castellana petita, alcavot.
 Johan Ferrer, alies, “Ferreret”, lo valencià, qui té Anthonia la castellana, alcavot.
 Rodrigo Hurtado, qui té Maria de Stalona, alias de “covença”, alcavot.
 Calaff, cathalà, qui té Maria de Soria, germana de la vischaina, alcavot.
 Feliu, “lo renegador”, qui té Catharina la vischaina, alcavot.
 Bernat Stopinyà, valencià, qui té Beatriu de Cardona, alcavot.
 f. 22v. | Johan Cathalà, valencià, qui té Catharina de Oviedo, alcavot.
 Ozias, lo valencià, alias “Diego de Vila”, assaonador, qui té Johaneta la saragossana.
 Pere Miquel, assaonador, qui té Isabel de Sivilla, alcavot.
 Barthomeu lo valencià, ferrer, qui té per amiga Catharina de Jancet, alcavot.
 Johan Comes, assaonador, qui té per amiga Maricha de la Sala alias Maria, alcavot.
 Berandet Martí, esquerrer de Lleida, qui té Maria de Sivilla per amiga, alcavot.
 Johan Peurodon, raoler, qui té per amiga Maria la vischaina, alcavot.
 Marqués, convers, sastre de Lleida, mullerat, qui té per amiga Maria la castellana, alcavot.
 Bernadet Gordiola, sabater, qui té per amiga Constança la valenciana, alcavot.
 Anthoni Morral, celer, qui solia tenir per amiga Elionor de Fferro e ara té per amiga Constança la castellana, alcavot e vagabund.
 Johan Antich qui té per amiga Ursoleta. Alcavot e vagabund.
 Aquest fou assotat dimecres a VIII de setembre del any MCCCC trenta nou.⁶⁷
 f. 23r. | Pere Ortolanes, pintor de Perpenyà, qui té Ffrancina la armusera, alcavot.

Alcavotes.

Primerament la dona na Ffrancescha, muller d'en Anthoni Granell, texidor de li, alcavota.
 Johana la moriscada, qui està al carrer de na Saga, alcavota.

Vagabunds.

Primerament Bernat Guixar, vagabund.
 Bugo, vagabund.

Per ço los dits honorables veguer, consellers e Consell de trenta, ab veu d'aquesta present pública crida amonestam tots los demunt anomenats alcavots, alcavotes e vagabunds, e cascut d'ells. Que dins espai de sis dies primers vinents sien exits de la dita ciutat e termens de aquella e dins aquella ciutat e termens sens no sien ni tornen. Çò és los dits Ffrancesch Serella per espai de deu anys, sens esperança de vènia. Cabrera, lo valencià a V anys, ab esperança de vènia. Blay de Terragona a V anys, ab esperança de vènia. Rodrigo de Moralles, castellà, a X anys, sens esperança de vènia. Johan Ferrer, alies Ferreret, lo valencià a nou anys, sens esperança de vènia. Rodrigo Hurtado a XV anys, sens esperança de vènia. Calaff Cathalà a XVI anys, sens esperança de vènia. Feliu lo renegador a VIII anys, sens esperança de vènia. Johan Cathalà, valencià a X anys, sens esperança de vènia. Ozias lo valencià, a XX anys sens esperança de vènia. Pere Miquel, assaonador a X anys, ab esperança de vènia. Bar-

67. Aquest fou assotat dimecres a VIII de setembre del any MCCCC trenta nou, *al marge esquerra*.

thomeu lo valencià, ferrer a VI anys, sens esperança de vènia. Johan Comes, assaonador, a X anys, ab esperança de vènia. Bernadet Martí, esquerer de Lleida a V anys, ab esperança de vènia. Johan Peurodon, raioler, a X anys, sens esperança de vènia. Merqués, convers, sastre ^f ^{23v} a XV anys, sens esperança de vènia. Bernadet Grodiola, sabater, a IIII anys, ab esperança de vènia. Anthoni Morral a XV anys, sens esperança de vènia. Johan Antich a X anys, sens esperança de vènia. Pere Ortolà, pintor de Perpinyà a sis anys, sens esperança de vènia. La dona na Ffrancescha, muller d'en Anthoni Granell a XX anys, sens esperança de vènia. Johana la moriscada, a XV anys, sens esperança de vènia. Bucho sens esperança de vènia a cinc anys. E açò sots pena si lo contrari per ell o per algú d'ells serà fer de ésser escobats per la dita ciutat. E exelats en Serdenua a X lavors sagüents. E si per ventura los demunt nomenats o algun d'ells dins lo temps a ells assignat segons dit és, entraran o seran atrobats dins la dita ciutat o termens d'aquella, lavors que sien penyats per lo coll en tal guisa que naturalment muyren. E no solament les coses demunt dites sien tengudes e servades per los dessus anomenats e cascun d'ells, dins la dita ciutat de Barchinona, ans encara per tots los suburbis e termens de aquella, los quals termens són tant e com es de Montgat al Coll de Finestrelles, del Coll de Çerola de la Gavarra e de la vila de Molins de Reig e de Castell de Ffels, tro a XII lengues dins mar per çò que algú no puga ignorantia allegar.

Vidit Petrus de Vallo, alter ex iudiciis seu inquisicione.

QUADRE 1: DATES DE LES CRIDES I NOMBRE D'EXPULSATS⁶⁸

DATES CRIDES	NOMBRE EXPULSATS	DOCUMENT	FOLI
1401, NOVENBRE, 22	3	OCC 1B-IV-3	22v.
1402, SETEMBRE, 13	14	OCC 1B-IV-3	48r.
1402, NOVENBRE, 26	7	OCC 1B-IV-3	55r.
1403, NOVENBRE, 5	10	OCC 1B-IV-3	85r.
1403, NOVENBRE, 29	3	OCC 1B-IV-3	88v.
1404, AGOST, 20	13	OCC 1B-IV-3	105r.
1404, AGOST, 23	9	OCC 1B-IV-3	105r.
1414, NOVENBRE, 14	16	OCC 1B-IV-4	8r.
1426, SETEMBRE, 17	29	OCC 1B-V-12	14r.
1427, AGOST, 11	2	OCC 1B-V-12	1r.
1427, AGOST, 3	20	OCC 1B-IV-4	18r.
1427, AGOST, 9	11	OCC 1B-V-12	1r.
1427, NOVENBRE, 28	8	OCC 1B-V-12	3r.
1428, AGOST, 11	15	OCC 1B-V-12	4v.

68. OCC = Ordinacions del Consell de Cent / OOR = Ordinacions Originals / CON = Consellers. Tots els documents pertanyen a l'AHCB.

DATES CRIDES	NOMBRE EXPULSATS	DOCUMENT	FOLI
1429, JULIOL, 9	14	OCC 1B-V-12	17r.
1429, NOVENBRE, 21	4	OCC 1B-V-12	4r.
1433, JULIOL, 20	6	OCC 1B-V-12	7v.
1433, NOVENBRE, 4	26	OCC 1B-V-12	8v.
1434, JULIOL, 22	25	OCC 1B-V-12	11r.
1434, NOVENBRE, 9	9	OCC 1B-V-12	20v.
1435, OCTUBRE, 1	25	OCC 1B-V-12	22r.
1436, JULIOL, 28	17	OCC 1B-V-12	24r.
1436, NOVENBRE, 27	10	OCC 1B-V-12	27v.
1437, JULIOL, 6	15	OCC 1B-V-12	29v.
1437, NOVENBRE, 22	5	OCC 1B-V-12	26r.
1438, AGOST, 5	5	CON 1C-V-13	7r.
1438, NOVENBRE, 24	7	OCC 1B-V-12	31v.
1439, JULIOL, 11	17	OCC 1B-V-12	32v.
1439, NOVENBRE, 21	6	OCC 1B-V-12	34r.
1440, JULIOL, 29	13	OCC 1B-V-12	35r.
1440, NOVENBRE, 28	4	OCC 1B-V-12	36v.
1441, AGOST, 22	7	OCC 1B-V-12	37v.
1441, NOVENBRE, 10	4	OCC 1B-V-12	39r.
1442, JUNY, 20	15	OCC 1B-V-12	40r.
1442, NOVENBRE, 22	13	OCC 1B-V-12	41v.
1443, JULIOL, 6	17	OCC 1B-V-12	43r.
1443, NOVENBRE, 21	11	OCC 1B-V-12	45r.
1444, JULIOL, 9	22	OCC 1B-V-12	47v.
1444, NOVENBRE, 13	17	OCC 1B-V-12	52r.
1445, JULIOL, 9	13	OCC 1B-V-12	55r.
1445, NOVENBRE, 19	16	OCC 1B-V-12	58r.
1446, AGOST, 11	17	OCC 1B-V-12	60v.
1446, NOVENBRE, 19	16	OCC 1B-V-12	62v.
1447, JULIOL, 29	9	OCC 1B-V-12	65r.
1447, NOVENBRE, 17	13	OCC 1B-V-12	66v.
1448, JUNY, 20	8	OCC 1B-V-12	68r.
1448, NOVENBRE, 26	6	OCC 1B-V-12	69v.
1449, JUNY, 28	11	OCC 1B-V-12	71r.
1449, NOVENBRE, 21	3	OCC 1B-V-12	73r.
1450, JULIOL, 4	12	OCC 1B-V-12	74r.
1450, NOVENBRE, 23	9	OCC 1B-V-12	76r.
1451, JULIOL, 17	4	OCC 1B-V-12	78r.
1451, NOVENBRE, 27	3	OCC 1B-V-12	79r.

DATES CRIDES	NOMBRE EXPULSATS	DOCUMENT	FOLI
1452, AGOST, 4	6	OCC 1B-V-12	80r.
1452, NOVENBRE, 20	18	OCC 1B-V-12	81r.
1453, JULIOL, 6	3	OCC 1B-V-12	82v.
1453, OCTUBRE, 8	3	OCC 1B-V-12	83v.
1454, JULIOL, 17	6	OCC 1B-V-12	84v.
1454, NOVENBRE, 26	4	OOR 1B-XXVI-6	DOC. 393
1456, SETEMBRE, 25	6	OCC 1B-V-12	87r.
1457, NOVENBRE, 22	15	OCC 1B-V-12	89r.
1459, JUNY, 27	14	OCC 1B-V-12	90v.
1459, NOVENBRE, 29	11	OCC 1B-V-12	92r.
1460, NOVENBRE, 19	13	OOR 1B-XXVI-8	DOC. 534
1460, SETEMBRE, 2	12	OCC 1B-V-12	93r.
1462, NOVENBRE, 21	15	OOR 1B-XXVI-9	DOC. 612
1464, NOVENBRE, 28	2	OOR 1B-XXVI-10	DOC. 688
1467, NOVENBRE, 28	1	OOR 1B-XXVI-11	DOC. 766
1469, NOVENBRE, 24	1	OOR 1B-XXVI-12	DOC. 822
SENSE DATA	7	OCC 1B-V-12	7r.
TOTAL	751		

QUADRE 2: TIPOLOGIES DELS EXPULSATS

ALCAVOTS	550
ALCAVOTES	77
TAFURERS I VAGABUNDS	60
TAFURERS	32
VAGABUNDS, TAFURERS I APARTADOR	9
VAGABUNDS	7
ALCAVOTS I TAFURERS	6
ALCAVOTS, VAGABUNDS I TAFURERS	4
TAFURERS, TAULATGERS I VAGABUNS	3
TAFURER, VAGABUND I JURADOR DE DÉU	1
TAFURERS I RENEGADORS	1
TAFURERS, VAGABUNDS I RENEGADORS	1
TOTAL	751

QUADRE 3: LLOC D'ORÍGEN DELS ALCAVOTS

ALBARRACÍN	1
ANGLATERRA	2
ARAGÓ	6
BADALONA	1
BALAGUER	2
BURGOS	2
CARDONA	1
CASTELLA	19
CATALUNYA	1
CERVERA	1
CORBERA	1
COSSETÀNIA	1
EJEA	1
FRANÇA	4
GALÍCIA	4
GASCUNYA	6
GIRONA	5
GUADALAJARA	2
GUISSONA	1
IGUALADA	1
JEREZ	4
LLEIDA	5
LLÍRIA	1
LOGROÑO	1
MALLORCA	3
MANRESA	1
MONTSÓ	1
MÚRCIA	1
NAVARRA	3
ORIOLA	1
PALENCIA	1
PALLARS	1
PERPINYÀ	6
PORTUGAL	2
SABADELL	1
SANTANDER	1
SARAGOSSA	4
SARDENYA	2
SEVILLA	1

SICÍLIA	2
TARAZONA	2
TARRAGONA	4
TERRASSA	1
TOLEDO	2
TORTOSA	4
TUDELA	1
ÚBEDA	2
VALÈNCIA	31
VALLADOLID	2
VIC	1
VISCAIA	3
TOTAL	157

QUADRE 4: LLOC D'ORÍGEN DE LES ALCAVOTES

MALLORCA	2
NÀPOLS	1
PORTUGAL	1
SARDENYA	2
VALÈNCIA	1
VISCAIA	1
TOTAL	8

QUADRE 5: LLOC D'ORÍGEN DE LES PROSTITUTES

ANTEQUERA	1
ARAGÓ	15
BARCELONA	1
BÈLGICA	3
BURGOS	7
CALATAYUD	3
CANYELLES	1
CARDONA	3
CARINYENA	2
CASTELLA	14
CONCA	1
CÓRDOVA	8
EJEA	2

EMPORDÀ	2
ESTELLA	1
FLANDES	1
FLORÈNCIA	1
FRANÇA	3
GALÍCIA	4
GANDIA	1
GASCUNYA	4
GIRONA	3
GRÈCIA	2
JAEN	2
JEREZ	1
LA BISBAL?	1
LLEIDA	1
LOGROÑO	4
MALLORCA	6
MANRESA	1
MONTBLANC	1
MÚRCIA	1
NÀPOLS	7
NAVARRA	6
ORIOLA	1
OVIEDO	2
PAMPLONA	1
PERPINYÀ	1
PLASÈNCIA	4
PORTUGAL	3
SANTA COLOMA	1
SANTANDER	1
SARAGOSSA	9
SARDENYA	3
SEVILLA	11
SICÍLIA	11
SORIA	4
TARAZONA	1
TARRAGONA	1
TOLEDO	3
TOLOSA	1
TORTOSA	1
VALÈNCIA	43
VALLS	1

VENÈCIA	1
VILAREIAL	1
VISCAIA	13
XÀTIVA	1
ZAMORA	1
TOTAL	234

QUADRE 6: OFICIS DELS ALCVOTS I ALCVOTES

ALGUTZIR	1
ARGENTER	2
ASSAONADOR	4
BALLESTER	3
BARBER	33
BASTER	1
BATIFULLER	1
BORXADOR	1
BOTER	1
BRASSER	2
BRODADOR	1
CALAFATER	1
CALDERER	1
CARNISSER	4
CARNISSER O ESCORXADOR	1
CELER	1
CISTELLER I SAIG	1
CONTADOR	1
CORRETGER	1
CUIRASSER	1
ESCRIVENT	1
ESCRIVENT O ESCUDER	1
ESCUDER	4
ESPASER	3
ESPECIER	1
ESTUDIANT	1
FERRER	8
FLEQUER	1
FRENER	1
FUSTER	1
GARBELLADOR	3

GUARDIÀ	1
HOSTALER / HOSTALERA	7
IL·LUMINADOR	1
JOGLAR	1
MARINER	4
MESTRE DE CASES	3
MESTRE D'ESGRIMA	1
PAGÈS	1
PASTADOR	1
PEIXATERA	1
PELLER	1
PELLISSER	6
PARAIRE	10
PERGAMINER	1
PESCADOR	1
PICAPEDRER	2
PINTOR	2
PORTER	2
PREBOST	1
RAJOLER	1
REVENEDORA	3
SABATER	9
SABATER I HOSTALER	1
SAIG	1
SASTRE	14
SASTRE O JUPONER	2
SEDACER	1
TAFUR	1
TEIXIDOR	2
TEIXIDOR DE DRAP DE LLI	1
TINTORER	3
TRAGINER	1
VANOVER	1
TOTAL	180